

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดครอบคลุมสาระดังนี้คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะตามลำดับ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงาน และกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ
2. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั่วประเทศรวม 73 จังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง จากผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งผู้บริหารได้แก่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจำนวนศูนย์ละ 1 คน รวม 73 คน ผู้วิจัยสามารถติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้จากผู้บริหารทั้งหมดคือ จำนวน 73 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้แก่

หัวหน้าฝ่ายการศึกษาอาชีพศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดศุขันธ์ละ 1 คน รวม 73 คน สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนได้ 71 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.26

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา อายุราชการและเวลาที่ปฏิบัติงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพด้าน วัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงาน และกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ ส่วนตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือในการวิจัยจาก บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยเริ่มดำเนินการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 15 สิงหาคม 2532 ถึงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2532 รวมเวลาประมาณ 3 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อคำนวณค่าต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ค่าร้อยละ (Percent.) สำหรับข้อมูลที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานปัญหาอุปสรรค และผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพทุกข้อกระทงและทุกด้านที่กำหนดในแบบสอบถาม

3. ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยค่า t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และ .05

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 73 คน เป็นชายร้อยละ 93.15 เป็นหญิงร้อยละ 6.85 ส่วนใหญ่มีอายุ 46-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.68 ส่วนสภาพการสมรสพบว่าส่วนมากแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 91.78 สำหรับอายุราชการ ส่วนมากมีอายุราชการ 16-20 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานการศึกษานอกโรงเรียน 6-10 ปี มากที่สุดส่วน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.36 สำหรับด้านการศึกษา พบว่าส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.72 และส่วนมากมีวุฒิทางอาชีพศึกษา คิดเป็นร้อยละ 58.91

1.2 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 71 คน ส่วนมากเป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 57.75 มีอายุ 41-45 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.99 ส่วนสภาพการสมรสส่วนมากแต่งงานแล้ว คิดเป็นร้อยละ 81.69 มีอายุราชการ 16-20 ปีเป็นส่วนใหญ่ และมีประสบการณ์ในการทำงานการศึกษานอกโรงเรียน 6-10 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.76 ส่วนระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในโครงการการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ จำนวน 4 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.59 ในด้านการศึกษาพบว่าส่วนมากจบปริญญาตรีร้อยละ 71.83 และส่วนมากไม่มีวุฒิทางอาชีพศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.34

2. ผลสรุปความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต่อแนวทางการ
 ดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในด้านวัตถุประสงค์กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการ
 การดำเนินงานและกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการ
 ดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพในด้านวัตถุประสงค์ พบว่าโดยส่วนรวม
 ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อกระทงกับแนวทางด้าน
 วัตถุประสงค์ที่กรมการศึกษาของโรงเรียนกำหนด โดยมีข้อที่ได้คะแนนสูงสุดได้แก่ การเปิด
 โอกาสให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในโลกของงานอาชีพ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.42 รองลงมา
 ได้แก่ เพื่อฝึกทักษะให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และมองเห็นช่องทางในการประกอบ
 อาชีพ เพื่อจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะตามความสนใจ เพื่อเป็นการแนะแนวทางอาชีพ
 ในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชน เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาอาชีพไปอย่าง
 ต่อเนื่อง เพื่อให้รู้จักการรวมกลุ่ม และข้อที่ได้คะแนนรองที่สุดซึ่งมีคะแนนเท่ากัน 2 ข้อคือ เพื่อ
 ฝึกทักษะให้ผู้เรียนได้สามารถวิเคราะห์และเข้าใจตนเองกับเพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนเข้าสู่
 อาชีพอย่างสัมพันธ์กับส่วนแบ่งของตลาดและงานที่มีอยู่ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.41, 4.38, 4.34,
 4.19, 4.15 และ 4.10 ตามลำดับ

2.2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการ
 ดำเนินงานการศึกษาของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพด้านกลุ่มเป้าหมายพบว่าเมื่อพิจารณาในส่วน
 รวมความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน มีความเห็นในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับ
 กลุ่มผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแล้ว ไม่ได้เรียนต่อและอยู่ในวัยแรงงาน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.60
 ส่วนข้ออื่น ๆ จัดอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อกระทง โดยมีข้อที่มีคะแนนรองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้
 ว่างงาน กลุ่มผู้ขาดโอกาสเรียนในระบบการศึกษาปกติ และพบว่ามีคะแนนเท่ากัน 2 ข้อคือ
 กลุ่มผู้ทำงานแล้ว แต่มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ไม่มีฝีมือไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ส่วนข้อที่
 ได้คะแนนถัดไปได้แก่ กลุ่มผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาใหม่ ๆ และไม่ได้เรียนต่อ กลุ่มผู้ออกจาก
 โรงเรียนกลางคัน และข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ กลุ่มผู้ไม่รู้หนังสือ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.37,
 4.36, 4.11, 4.06, 3.97 และ 3.79 ตามลำดับ

2.3 ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ด้านกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งแบ่งกระบวนการดำเนินงานเป็น 4 ขั้นตอนคือ ชั้นเตรียมการ ชั้นกิจกรรมก่อนเรียน ชั้นกิจกรรมระหว่างเรียน และชั้นกิจกรรมหลังเรียน พบว่าโดยส่วนรวมของความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีดังนี้

2.3.1 ชั้นเตรียมการพบว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยกับแนวทางที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดทุกประเด็น โดยมีคะแนนมากที่สุดได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและทรัพยากรที่มีในพื้นที่นั้น คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.44 รองลงมาได้แก่ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม การวิเคราะห์อาชีพตามความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์อาชีพตามที่ประชาชนทั่วไปสามารถประกอบอาชีพได้ การจัดหาวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม การจัดทำแผนจัดกิจกรรมและข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ เรื่องการกำหนดพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.43, 4.40, 4.32, 4.30, 4.25 และ 3.92 ตามลำดับ

2.3.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมก่อนเรียน พบว่าในกลุ่มรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อกระบวนการดำเนินงานในขั้นตอนการจัดกิจกรรมก่อนเรียนนั้น ข้อที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่การจัดบริการข่าวสารข้อมูลประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนข้ออื่น ๆ พบว่า จัดอยู่ในระดับเห็นด้วยได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ การจัดชั้นลงทะเล เบียนในส่วนที่ต้อง การนำไปสนับสนุนหรือเสริมเติมต่อวงจรประกอบอาชีพนั้น ๆ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.34 และ 4.01 และข้อที่มีคะแนนน้อยที่สุดคือ การให้เอกสารแล้วให้แบบฟอร์มการตัดสินใจ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.91 ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วยเช่นกัน

2.3.3 ชั้นกิจกรรมระหว่างเรียน พบว่าความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อกระบวนการดำเนินงานในชั้นกิจกรรมระหว่างเรียนมีเป็น 2 ระดับคือ ไม่น่าใจ และเห็นด้วย สำหรับความคิดเห็นซึ่งจัดอยู่ในระดับไม่น่าใจได้แก่ ในเรื่องการจัดให้เรียนด้วยตนเอง โดยแนะนำสื่อและแหล่งให้โดยมีคะแนน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.38 ส่วนข้ออื่น ๆ จัดอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อกระทง โดยมีคะแนนเรียงตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้

จัดโดยใช้ผู้อำนวยการหรือผู้มีฝีมือในท้องถิ่น จัดให้คำปรึกษาและบริการสนเทศในระหว่างเรียน จัดให้เรียน โดยวิธีเป็นกลุ่มมือในสถานประกอบการหรือสถานประกอบอาชีพอิสระ และจัดให้เรียนโดยใช้สื่อเพื่อให้รู้หลาย ๆ อย่าง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.22, 4.15, 4.04 และ 4.00 ตามลำดับ

2.3.4 ชั้นกิจกรรมหลังเรียน พบว่าความคิดเห็นโดยส่วนรวมของผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อกระบวนการดำเนินงานในชั้นกิจกรรมหลังเรียนทุกข้อ กระทบอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีข้อที่มีคะแนนมากที่สุดได้แก่การจัดกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.41 รองลงมาได้แก่ การจัดบริการข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นอย่างต่อเนื่อง จัดรวมกลุ่มผู้ประกอบการหลังจากการเรียน จัดให้มีการติดตามให้คำแนะนำให้กำลังใจ จัดนัดพบแรงงานระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง และจัดหาทุนหรือประสานงานแหล่งทุน คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.36, 4.28, 4.27, 4.23 และ 4.21 ตามลำดับ

2.4 ความคิดเห็นของผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าในส่วนรวมความคิดเห็นของผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดแนะแนวอาชีพ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.52 ส่วนข้ออื่น ๆ ทุกประเด็นจัดอยู่ในระดับเห็นด้วย โดยมีข้อที่ได้คะแนนจากมากไปน้อยดังนี้ การจัดศูนย์ข้อมูลทางอาชีพ การทัศนศึกษาหรือทัวร์อาชีพ การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและ เห็นช่องทางการพัฒนาอาชีพ การจัดนิทรรศการทางอาชีพ การจัดวันพืชมูรู และการพบกลุ่มเพื่อเรียนวิชาชีพ โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.39, 4.37, 4.36, 4.33, 4.31 และ 4.25 ตามลำดับ

โดยสรุปในเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ในด้านวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงาน และกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความเห็นโดยส่วนรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ คือ ด้านวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงาน และกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.26, 4.17, 4.22 และ 4.36 ตามลำดับ ซึ่งทุกด้านจัดอยู่ในระดับเห็นด้วย

3. สรุปผลเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ในด้านวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงาน และกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าในด้านวัตถุประสงค์ และด้านกลุ่มเป้าหมาย ไม่มีข้อแตกต่าง ส่วนในด้านกระบวนการดำเนินงานขั้นกิจกรรมหลังเรียน พบว่ามีข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 1 ประเด็นคือ ในเรื่องการจัดกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง โดยที่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.51$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.29$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วย นอกนั้นไม่พบข้อแตกต่างกัน สำหรับในด้านกิจกรรม เพื่อพัฒนาอาชีพพบว่ามีข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงประเด็นเดียวคือ การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นช่องทางการพัฒนาอาชีพ โดยที่ค่าเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.52$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.26$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วย ส่วนข้ออื่น ๆ ไม่มีข้อใดแตกต่างกัน

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และผลของการดำเนินงาน

4.1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

สภาพการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2529-2532 จากการศึกษาพบว่าในปัจจุบัน (ปีงบประมาณ 2532) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้ดำเนินงานโครงการการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 90.14 และยังมีศูนย์ที่ไม่ดำเนินการโครงการ คิดเป็นร้อยละ 9.86 เมื่อพิจารณาแยกตามปีงบประมาณ ซึ่งโครงการนี้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2529 นั้น พบว่า ในปีงบประมาณ 2529 ศูนย์ที่ดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 43.66

และเพิ่มขึ้นในปีงบประมาณ 2530 ถึง 2532 จากร้อยละ 52.11, 67.60 และ 90.14 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่ามี การดำเนินงานได้เพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปีงบประมาณ 2529 มีการดำเนินงานในทุกอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 61.30 ในปีงบประมาณ 2530 ดำเนินงานทุกอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 59.46 ส่วนในปีงบประมาณ 2531 ดำเนินงานทุกอำเภอคิดเป็นร้อยละ 52.08 และในปีงบประมาณ 2532 ดำเนินงานในทุกอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 52.38 ส่วนศูนย์ที่มีการดำเนินงานในบางอำเภอ ในปีงบประมาณ 2529 คิดเป็นร้อยละ 38.70 ในปีงบประมาณ 2530 ดำเนินงานในบางอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 40.54 ในปีงบประมาณ 2531 ดำเนินงานบางอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 47.92 และในปีงบประมาณ 2532 ดำเนินงานในบางอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 47.62

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน พบว่าส่วนใหญ่วัตถุประสงค์อันดับแรกที่ศูนย์ให้ความสำคัญคือ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นช่องทางในการทํามาหากิน อันดับรองลงมาเรียงตามลำดับได้แก่ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในอาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในโลกของงานอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการรวมกลุ่ม เพื่อเป็นการแนะแนวทางด้านอาชีพ และอันดับสุดท้ายคือ เพื่อเป็นการจัดประสบการณ์ด้านข่าวสารข้อมูลทางอาชีพแก่ประชาชน

เกณฑ์ในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพพบว่าส่วนใหญ่ศูนย์จัดตามความพร้อมของประชาชนเป็นอันดับแรก อันดับรองลงมาได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของประชาชนและความพร้อมของศูนย์ จัดตามความเหมาะสมของท้องถิ่นและอันดับสุดท้ายคือ จัดตามความพร้อมของศูนย์

วิธีการดำเนินงานและรูปแบบของการดำเนินงานโครงการการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าศูนย์มีวิธีดำเนินงานโดยส่วนใหญ่ได้มีการสำรวจและวิเคราะห์ชุมชนทุกครั้งคิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือดำเนินงานโดยมีการสำรวจชุมชนบางครั้งคิดเป็นร้อยละ 29.69 และดำเนินการโดยไม่มีการสำรวจชุมชนแต่ใช้วิธีการวิเคราะห์ชุมชนจากสภาพและข้อมูลที่มีอยู่ คิดเป็นร้อยละ 14.07 ส่วนดำเนินงานโดยวิธีอื่น คิดเป็นร้อยละ

6.24 สำหรับรูปแบบของการดำเนินงานโครงการการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่า โดยส่วนใหญ่ยังดำเนินงานตามรูปแบบปกติของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 59.10 รองลงมาได้แก่ รูปแบบใช้กระบวนการทั้ง 4 ขั้นตอนคือ (จัดกิจกรรมเตรียมการ, กิจกรรมก่อนเรียน, กิจกรรมระหว่างเรียน และกิจกรรมหลังเรียน) รูปแบบไม่มีรอบไม่ มีรุ่น รูปแบบต่อวงจร และรูปแบบอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 36.58, 32.36, 26.73 และ 4.23 ตามลำดับ

4.2 ผลการดำเนินงานและแนวโน้มในอนาคต

จากการศึกษา พบว่าศูนย์ได้ดำเนินการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ โดยมีการจัดกิจกรรมในรอบปี ปีละประมาณ 1-5 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 64.06 รองลงมาจัดประมาณ 6-10 ครั้ง จำนวนร้อยละ 26.56 และจัดจำนวน 11-13 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 9.38 และพบว่ามีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมในโครงการในบึงบรประมาณ 2532 ส่วนใหญ่มีจำนวนมากกว่า 500 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.00 สำหรับในเรื่องการติดตามประเมินผล พบว่า ส่วนมากมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน คิดเป็นร้อยละ 89.06 ส่วนศูนย์ที่ไม่มีการติดตามและประเมินผล คิดเป็นร้อยละ 10.94 สำหรับวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่มีการติดตามผลเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 68.75 ส่วนศูนย์ที่มีการติดตามทุกครั้งหลังจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 28.12 และใช้วิธีอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 3.13 สำหรับในด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องของการดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 59.38

สำหรับแนวโน้มของโครงการในอนาคต จากการศึกษาคำความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเมื่อพิจารณาในภาพรวมของการดำเนินงานโครงการการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าการดำเนินงานโครงการได้ผลปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.19 รองลงมาให้ความเห็นว่าได้ผลมาก คิดเป็นร้อยละ 31.25 และให้ความเห็นว่าได้ผลน้อย คิดเป็นร้อยละ 20.31 และเมื่อศึกษาถึงแนวโน้มของโครงการในอนาคต พบว่า

ร้อยละ 93.76 ให้ความเห็นว่าควรให้มีการดำเนินงานต่อไปในอนาคต ในขณะที่มีเพียงร้อยละ 1.57 ที่ให้ความเห็นว่าไม่ควรให้มีการดำเนินงานต่อไป

4.3 ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน

จากการศึกษาด้านปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน พบว่าการดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพมีปัญหามากมายด้านเช่น ด้านบุคลากรยังไม่เข้าใจหลักการดำเนินงานของ โครงการดีพอ บางศูนย์ยังมีบุคลากรจำนวนจำกัด โดยเฉพาะศูนย์ใหม่ซึ่งยังขาด เจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานโดยตรง ตลอดจนศูนย์ยังขาดวิทยากรในบางสาขา ซึ่ง ไม่สามารถจัดหา มาสอนได้ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะวิทยากรด้านช่างอุตสาหกรรมและ วิทยากรด้านการแนะแนว ส่วนในด้านงบประมาณ พบว่าการดำเนินงานยังมีข้อจำกัดในเรื่อง ระเบียบหลักเกณฑ์ ซึ่ง ไม่สามารถดำเนินการ ได้คล่องตัว ซึ่งจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร็วเพื่อให้ สอดคล้องกับหลักการและกิจกรรมของ โครงการ โดยเฉพาะค่าตอบแทนวิทยากรซึ่งมีค่าตอบแทน อยู่ในระดับต่ำทำให้ยากแก่การหาผู้ที่มีความรู้ความชำนาญมาทำการสอนตลอดจน พบว่า ศูนย์ มักพบปัญหาในเรื่องการจัดสรรงบประมาณที่ล่าช้าไม่ทันต่อสภาพการณ์ โดยเฉพาะในภาคที่ 1 (ช่วง เดือน ตุลาคม-กุมภาพันธ์) มักได้รับล่าช้างบประมาณจะ ไบรวามในปลายปีงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทัน นอกจากนี้ยังพบปัญหาในเรื่องระเบียบหลักเกณฑ์ในกิจกรรม บางอย่าง เช่น การจัดทัวร์อาชีพไม่สามารถดำเนินการได้คล่องตัวเนื่องจากขัดต่อระเบียบ เพราะการพานักศึกษาไปนอกสถานที่จำเป็นต้องมีค่าพาหนะและค่าวิทยากร ส่วนด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าส่วนใหญ่ยังมีปัญหาในเรื่อง แก้วล่าสมัยชำรุดเสียหาย เครื่องมือยังไม่ทันต่อสภาพของ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะศูนย์ยังขาดเครื่องมือในด้านช่างอุตสาหกรรม ซึ่งบาง วิชาไม่มีเลย ส่วนปัญหาเรื่องข้อมูล พบว่าศูนย์ยังขาดข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการแนะแนวและ การจัดกิจกรรมพัฒนาอาชีพตลอดจนข้อมูลด้านการตลาด ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาในด้านนี้ เป็น อย่างมาก

อภิปรายผล

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานส่วนมากใกล้เคียงกัน เพื่อมองให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นจึงแยกเสนอดังนี้

1. เกี่ยวกับสภาพพื้นฐานของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 76.72 และมีวุฒิทางอาชีพศึกษา คิดเป็นร้อยละ 58.91 ส่วนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน พบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.83 แต่ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิทางอาชีพศึกษา คิดเป็นร้อยละ 56.34 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับงานด้านการศึกษาอาชีพ ส่วนใหญ่ยังขาดพื้นฐานความรู้ทางด้านวิชาชีพ การปฏิบัติงานที่มีคุณภาพต้องมีบุคลากรที่มีพื้นฐานในด้านนั้น ๆ โดยตรงโดยเฉพาะงานที่ต้องใช้ทักษะ นับว่ามีความจำเป็น เป็นอย่างมากเพราะจะช่วยให้มีความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่องาน เพื่อสามารถพัฒนางานได้เร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ในด้านวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย กระบวนการดำเนินงานและกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยส่วนรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยกับวัตถุประสงค์ของโครงการทุกประเด็น โดยมีข้อที่โต้แย้งมากที่สุดได้แก่ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในโลกของงานอาชีพ ($\bar{X} = 4.42$) แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า จากการดำเนินงานพบว่าส่วนใหญ่ดำเนินการโดยใช้รูปแบบปกติของการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 59.10 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานศูนย์ยังไม่เปลี่ยนแปลงการดำเนินงานเท่าที่ควร ซึ่งส่วนใหญ่ศูนย์ยังยึดแนวทางการดำเนินงานแบบเดิม ซึ่งในเรื่องนี้มีความจำเป็นที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องชี้แจงให้ศูนย์ได้เข้าใจวัตถุประสงค์ หลักการและวิธีการดำเนินงานโครงการให้ชัดเจน ทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้มากขึ้น

สำหรับในด้านกลุ่มเป้าหมาย พบว่าโดยส่วนรวมทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งกับกลุ่มผู้จบการศึกษาภาคบังคับแล้ว ไม่ได้เรียนต่อและอยู่ในวัยแรงงาน ($\bar{x} = 4.60$) ส่วนกลุ่มอื่น ๆ พบว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อซึ่งชี้ให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมายโดยทั่วไปศูนย์เห็นความสำคัญที่จะต้องให้ความรู้ทุกกลุ่ม แต่การที่จะเน้นในกลุ่มใดนั้นจากข้อเสนอแนะพบว่าควรดูความสนใจของผู้เรียนด้วย ถ้าเขาสนใจที่จะเรียนควรสนับสนุนอย่างจริงจังความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับข้อคิดของ เจริญ ศิริพันธ์ (2525:58) ซึ่งกล่าวว่าควรให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปไม่ควรเลือกกลุ่มเป้าหมายใดโดยเฉพาะ ควรเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มได้มีโอกาสได้รับความรู้ตามความต้องการและความสนใจมากที่สุด

ส่วนในด้านกระบวนการดำเนินงานพบว่าในขั้นตอนการจัดกิจกรรมระหว่างเรียนผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นอยู่ในระดับไม่แน่ใจกับการจัดกิจกรรมโดยจัดให้เรียนด้วยตนเอง โดยแนะนำสื่อและแหล่งให้ คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.38 ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการดำเนินงานด้านวิชาชีพโดยการให้เรียนด้วยตนเองนั้นอาจไม่เพียงพอ เนื่องจากการเรียนด้านวิชาชีพยังมีความจำเป็นต้อง ด้รู้ได้เห็นได้ปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดังที่วิรัช กุฑมมาศ (2528:8) ได้ให้แนวคิดในเรื่องบทบาทของผู้สอนต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ ซึ่งจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทไปจากเดิมที่เคยเป็นผู้สอนในชั้นเรียนโดยสอนเนื้อหาสาระของวิชาชีพให้กับผู้เรียนได้จดจำอย่าง เดียวมา เป็นผู้มีบทบาทเสมือนผู้อำนวยความสะดวกให้คำปรึกษาแนะแนวไปพร้อม ๆ กับการสอนด้วย

สำหรับในด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพนั้นพบว่าผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดแนะแนวอาชีพ ($\bar{x} = 4.52$) เนื่องจากการดำเนินงานด้านวิชาชีพของ ศูนย์ ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่มมีกิจกรรมหลากหลาย ฉะนั้นในเรื่องการแนะแนวมีความจำเป็นต้องชี้แนะแก่ประชาชน โดยเฉพาะการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ การแนะแนวเป็นสิ่งจำเป็นแก่ผู้เรียนทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักการวิเคราะห์ตนเองจากข้อมูลที่มีอยู่ ซึ่งผู้แนะแนวจะเป็นผู้ชี้แนะ เพื่อให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพให้ตรงกับความต้องการ

ของตลาดและสภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งในเรื่องนี้นับว่าข้อมูลมีความสำคัญต่อการแนะแนว เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง ดังที่จิตร ศรีสอาน (2527:32) ได้กล่าวว่า ข่าวสารข้อมูลมีความจำเป็นเพื่อให้ประชาชนใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจก้าวเข้าสู่อาชีพที่ถูกต้อง

โดยสรุปจะเห็นว่าทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยส่วนรวมมีความคิดเห็นโดยเฉลี่ยในทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยกล่าวคือ ด้านวัตถุประสงค์ ($\bar{x} = 4.26$) ด้านกลุ่มเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.17$) ด้านกระบวนการดำเนินงาน ($\bar{x} = 4.22$) และด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ ($\bar{x} = 4.36$) โดยศูนย์ได้ดำเนินการตามที่กรมเสนอแนะแต่เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้ว่าทุกฝ่ายเห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าวแต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพการดำเนินงานในปัจจุบันพบว่า มีศูนย์ที่ยังไม่ได้ดำเนินการตามโครงการอีกถึง (9.86%) ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากรมยังไม่จริงจังกับโครงการเท่าที่ควรทั้งที่ได้มีนโยบายให้ศูนย์ดำเนินการเป็นทางการตั้งแต่ปี 2530 ซึ่งเวลาได้ล่วงเลยมาหลายปีจึงพบว่า มีศูนย์ที่ไม่ดำเนินการหลายศูนย์ โดยให้เหตุผลว่ายังไม่พร้อมรวมทั้งรูปแบบของการดำเนินงานส่วนใหญ่ (59.10%) ยังดำเนินการโดยยึดรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบปกติที่จัดกันมาแต่เดิมยังไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากรมการศึกษานอกโรงเรียนยังไม่สามารถเปลี่ยนทัศนคติของศูนย์ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพได้อย่างแท้จริง อาจเป็นเพราะมีการเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในกรมการศึกษานอกโรงเรียนเองและขาดการกระตุ้นจากผู้รับผิดชอบโดยตรงทำให้โครงการดูเหมือนไม่ค่อยมีอะไรเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมมากนัก

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่มีต่อแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพในแต่ละด้านพบว่า ด้านวัตถุประสงค์และด้านกลุ่มเป้าหมายไม่มีข้อแตกต่างและเมื่อพิจารณาถึงค่า S.D จะเห็นว่าทุกข้อกระทงมีค่าต่ำกว่าครึ่งของ \bar{x} ซึ่งชี้ให้เห็นว่าความคิดเห็นทั้งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีการกระจายน้อยมาก ซึ่งค่าเฉลี่ยน่าจะเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งแสดงว่าทุกฝ่ายรับนโยบายจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติภายในกรอบ ฉะนั้นจึงพบว่าความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนในเรื่องกระบวนการดำเนินงานพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเมื่อซัก

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงประเด็นเดียวคือ การจัดกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเอง โดยที่ค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.51$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.29$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารเห็นความสำคัญต่อการจัดให้มีการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการพึ่งพาตนเองมากกว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องมาจากนโยบายและหลักการของการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ จะเน้นในเรื่องการให้ผู้เรียนได้รู้จักวิเคราะห์ตนเอง โดยใช้กระบวนการแนะแนวให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ส่วนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ซึ่งคลุกคลีอยู่กับการสอนมากกว่าจึงให้ความสำคัญด้านนี้น้อยกว่าผู้บริหาร

ส่วนในด้านกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าความสำเร็จของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานมีข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียงประเด็นเดียวเช่นกันคือในเรื่องการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นช่องทางในการพัฒนาอาชีพโดยที่ค่าเฉลี่ยของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.52$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง สูงกว่าค่าเฉลี่ยของผู้บริหาร ($\bar{X} = 4.26$) ซึ่งจัดอยู่ในระดับเห็นด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นช่องทางในการพัฒนาอาชีพมากกว่าผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานซึ่งมีหน้าที่ปฏิบัติงานสัมผัสโดยตรงกับประชาชนเห็นว่า การเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ เช่นทางหนังสือพิมพ์ โปสเตอร์ วิทยุ น่าจะทำให้ประชาชนทราบข่าวสารข้อมูลทางอาชีพได้มาก แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าถึงแม้ความคิดเห็นของทั้งสองฝ่ายจะแตกต่างกันอยู่บ้าง แต่ก็เป็นการแตกต่างกันในทางบวกซึ่งมิได้เป็นข้อขัดแย้งแต่ประการใด ซึ่งชี้ให้เห็นว่าแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพของกรมการศึกษานอกโรงเรียน สมควรที่จะได้มีการกระตุ้นและพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพขึ้นต่อไป

3. เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโครงการการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพ ในปัจจุบัน (ปีงบประมาณ 2532) พบว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสามารถดำเนินการได้ทุกอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 52.38 ในขณะที่มีศูนย์ที่ดำเนินการโครงการบางอำเภอ คิดเป็นร้อยละ 47.62 ซึ่ง จะ เห็นว่ามีศูนย์เป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ทั่วถึงทั้งนี้อาจเป็น

เพราะปัจจัยหลายประการ เช่น ความพร้อมทางด้านบุคลากร ซึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ยังมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากร โดยเฉพาะบุคลากรที่มีความรู้ด้านวิชาชีพทั้งบุคลากรในศูนย์เอง และวิทยากรภายนอก รวมทั้งบุคลากรด้านการแนะแนว ซึ่งเกือบทุกศูนย์ขาดวิทยากรด้านการแนะแนว ส่วนปัจจัยด้านข้อมูลพบว่าศูนย์ขาดข้อมูลที่ทันสมัย เช่น ด้านการตลาดจึงทำให้กิจกรรมด้านการแนะแนว ไม่สามารถให้ข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์แก่ผู้เรียนเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกอาชีพได้ เหมาะสมตามสภาพมากนัก สำหรับปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ในปัจจุบันส่วนใหญ่เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ มีสภาพเก่าชำรุดไม่ทันสมัยโดยที่ประเทศเราได้มีการขยายตัว ด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไม่สามารถจัดให้ความรู้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนได้ เนื่องจาก ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ จึงสมควรที่จะต้องพิจารณาจัดหาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงกับการ เปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีให้มากขึ้น

ปัจจัยที่น่าสังเกตอีกประการหนึ่งคือ วิธีการดำเนินงานตามขั้นตอนของ โครงการ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากการสำรวจ วิเคราะห์ความต้องการของชุมชน ความต้องการของ ตลาด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองแล้วตัดสินใจซึ่งวิธีการดำเนินงานจะ เริ่มจาก ชั้นเตรียมการ ชั้นกิจกรรมก่อนเรียน ชั้นกิจกรรมระหว่างเรียนและชั้นกิจกรรมหลังเรียน ซึ่ง แต่ละขั้นตอนการดำเนินงานผู้จัดต้องมีความรู้เข้าใจในหลักการและกระบวนการดำเนินงานโดย ผู้จัดจำเป็นต้องจัดกิจกรรมหลายด้านมีการ เตรียมการที่เป็นระบบมากกว่าการจัดแบบเดิมจะ เห็นว่าวิธีการตามโครงการใหม่มีความยุ่งยากกว่าอาจทำให้ศูนย์ดำเนินงานได้บางส่วนหรือ บางศูนย์อาจไม่สามารถดำเนินงานได้ ซึ่งในเรื่องนี้กรมการศึกษานอกโรงเรียนควรจะได้หาวิธี ที่จะกระตุ้นหรือติดตามผล เพื่อให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสามารถดำเนินงานได้อย่าง ถูกหลักการและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

4. ด้านผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ พบว่าในการจัด กิจกรรมมีผู้เข้าร่วมโครงการในรอบปีมากกว่า 500 คน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ามีประชาชนให้ความสนใจ เรียนด้านวิชาชีพเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในปัจจุบันประเทศของเราได้มีการขยายตัวทางด้าน เศรษฐกิจอย่างรวดเร็วมีการจ้างแรงงานมากขึ้น ฉะนั้นจึงมีความจำเป็นที่ทางจังหวัดที่จะต้องมี การวางแผนผลิตกำลังคนเพื่อรองรับการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจให้มากขึ้น โดยเฉพาะการฝึก

อบรมช่าง เฉพาะอย่าง เป็นระยะ เวลาสั้น ๆ ซึ่งงานการศึกษาออกโรงเรียน สามารถจัดให้ตอบสนองกับความต้องการได้เป็นอย่างดี

5. ด้านแนวโน้มของโครงการในอนาคตพบว่าร้อยละ 93.76 ของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงมีความเห็นว่าควรสนับสนุนให้มีการดำเนินงานต่อไปในอนาคตโดยให้เหตุผล ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเป็นโครงการที่ให้ประโยชน์หลายประการ เช่น

5.1 สามารถจัดให้ตรงกับความต้องการตามสภาพของท้องถิ่น ซึ่งรูปแบบเดิมเป็นลักษณะฝึกโดยไม่คำนึงถึงสภาพท้องถิ่นผู้รับการฝึกต้องเดินทางไปหางานทำที่เหมาะสมกับทักษะที่ได้รับ สำหรับรูปแบบการจัดการศึกษาออกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพนี้เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง โดยอาศัยข้อมูลเกี่ยวกับตนเองและตลาดแรงงานเป็นส่วนประกอบสำคัญ ซึ่งจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเองและชุมชนได้มากกว่า

5.2 รูปแบบการให้การศึกษานอกโรงเรียนเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถร่วมตัวดำเนินกิจกรรมได้ตามลำพัง โดยมีวิทยากร เป็นผู้ให้คำแนะนำมากกว่าที่จะ เป็นผู้ให้การฝึกตามรูปแบบเก่า ซึ่งผู้เรียนตามแนวทางใหม่นี้ จะต้องแสวงหาและดำเนินการส่วนใหญ่ด้วยตนเองแทนที่จะให้ครู เป็นผู้บ่อนิให้ฝ่ายเดียว การเข้าร่วมโครงการเป็นไปตามความจำเป็น หากผู้เรียนสามารถเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพได้ในช่วงระยะแรกของการเรียนก็ไม่จำเป็นต้องร่วมกิจกรรมในขั้นต่อไป

5.3 ในด้านหลักสูตรมีความยืดหยุ่นอาจใช้หลักสูตรระยะสั้นหรือบางกรณีอาจไม่ต้องยึดหลักสูตร โดยครู เป็นผู้แนะนำชี้แนะช่องทางให้ เช่นอาจจัดกิจกรรมหาใบดูหรือตัวอาชีพให้ผู้จัดนิทรรศการด้านข่าวสารข้อมูลทางอาชีพ กิจกรรมแนะแนว เป็นต้น ผู้เรียนอาจเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1.1 ควรได้มีการจัดอบรมชี้แจงบุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อพัฒนาอาชีพให้เข้าใจในหลักการ บทบาทและวิธีการดำเนินงานให้ก่อแก่ เพื่อให้สามารถเปลี่ยนทัศนคติและวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนและสังคมอย่างแท้จริงรวมทั้งควรได้มีการปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานให้มีความเป็นไปได้อีกและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

1.2 ในด้านกลุ่มเป้าหมาย ควรสนับสนุนให้โอกาสทุกกลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสรับการศึกษาให้มากขึ้น โดยกลุ่มเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญ กลุ่มแรกคือกลุ่มผู้ว่างงานเพื่อจัดชี้แนะให้เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ โดยมีข้อมูลช่วยในการวิเคราะห์และตัดสินใจให้เหมาะสมกับตนเองและสภาพสังคม ส่วนกลุ่มรองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้มีรายได้น้อยเพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพ ให้แก่ ประชาชนไปอีกระดับหนึ่ง

1.3 ในด้านการจัดกิจกรรมควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการแนะแนว โดยมีการปรับปรุงกระบวนการแนะแนวการศึกษาด้านอาชีพในแต่ละศูนย์ให้มีมาตรฐาน ซึ่งนอกจากใช้บริการแนะแนวในทางการศึกษาและการหางานเท่านั้นแล้วควรให้บริการข่าวสารข้อมูลทางอาชีพที่เป็นปัจจุบันทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งควรมีการปฏิบัติงานด้านการวิเคราะห์และติดตามผลด้านความต้องการของภาคเอกชนและการมีงานทำของผู้จบการฝึกอบรม เพื่อให้สามารถจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

1.4 ควรจัดให้มีการกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการดำเนินงานโครงการ โดยส่วนกลางเป็นผู้ประสานงาน เช่น ให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานตลอดจนการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องจริงจัง มีใช้สนใจกันเป็นเพียงชั่วระยะแล้วปล่อยปะละเลย โดยมิได้มีการติดตามปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน

1.5 ควรจัดทำหลักสูตรย่อย ๆ เป็นโมดูล (Module) สำหรับช่างและมีการให้ประกาศนียบัตรแก่ผู้จบการฝึกอบรมระยะสั้น ๆ โดยมีการพัฒนาให้เข้ากับสถานการณ์ทั้ง

ปัจจุบันและอนาคตอยู่เสมอ ทั้งนี้ควรให้แต่ละศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาคร่วมกับศูนย์นอกโรงเรียนจังหวัดและภาคเอกชน วางหลักสูตรจากวิถีชีวิตในท้องถิ่นและฐานเศรษฐกิจและสังคม เป็นสำคัญซึ่ง ในขณะนี้ควรได้มีการศึกษาพิจารณาว่าประเทศหรือท้องถิ่นมีการพัฒนาไปในแนวใด ไม่ว่าเกษตร หรืออุตสาหกรรมมีลักษณะ เป็นอย่างไร อยู่ในระดับใดเพื่อที่จะ ได้วิเคราะห์ หลักสูตรให้ชัดเจนและฝึกอบรมได้ถูกต้องตามความต้องการซึ่งควรให้สอดคล้องกับอาชีพของ สังคมและแนวโน้มของอาชีพที่จะ มีขึ้นในอนาคตในแต่ละท้องถิ่น

1.6 ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐและภาคเอกชน เพื่อ ร่วมกันพิจารณาวางแผนและผลิตแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดตลอดจนการใช้ ทรัพยากรร่วมกัน อาจเสนอโครงการฝึกอบรมร่วมกับโรงงาน เช่น การฝึกอบรมทางด้านอรรถกถา เครื่องหนัง สิ่งทอ การโรงแรม ช่างไม้ ช่างปูน ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันช่างเหล่านี้ขาดแคลนเป็นที่ ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก ฉะนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งมีส่วนสามารถพัฒนา คุณภาพของแรงงานทางด้านพื้นฐานได้มากและสามารถจัดให้ตรงกับความต้องการของตลาด ได้ เป็นอย่างดี

1.7 ควรจัดให้มีหน่วยงานเป็นแกนกลางในการเป็นศูนย์ข้อมูลโดยเฉพาะ ใน เรื่องนี้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคควรมีบทบาท ในการสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการ เช่น ด้านกำลังคน และความต้องการด้านตลาด ฯลฯ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ควรทันสมัยมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อเหตุการณ์และการพัฒนาของประเทศตลอดจนควรมีแผนดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ ข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการแนะแนวด้านอาชีพให้แก่ศูนย์การศึกษานอก วิทยาลัยจังหวัด เพื่อช่วยให้ประชาชนใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจอีกส่วนหนึ่งด้วย

1.8 จากปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานที่พบจากการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งกรม การศึกษานอกโรงเรียน ควรจะ ได้มีการปรับปรุงในหลายประเด็นเช่น

1.8.1 ในด้านงบประมาณ ควรได้มีการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ สำหรับโครงการเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อสะดวกในการใช้จ่ายงบประมาณได้ยืดหยุ่นทันต่อสภาพปัญหาและ ความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

1.8.2 ในด้านระเบียบหลักเกณฑ์ ควรได้มีการพิจารณาในเรื่อง ระเบียบหลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายงบประมาณให้เอื้อต่อการดำเนินงานและการจัดกิจกรรม

ต่อเนื่องรวมทั้งพิจารณากระ เียบการจ่ายค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับต่อสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

1.8.3 ในด้านวัสดุอุปกรณ์ ควรมีการพิจารณาในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ซึ่งปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมได้มีการ เปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ซึ่ง วัสดุอุปกรณ์ของศูนย์ยัง ล้าสมัย ไม่ทันต่อสภาพที่ เปลี่ยนแปลง ไป โดยเฉพาะประเทศกำลังมีแนวโน้ม ขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมมากขึ้น จึงควรได้มีการพิจารณาจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ให้สอดคล้อง เป็นไปตามความต้องการและ เหมาะสมโดยเร็ว

1.8.4 ควรมีการประสานงานและวางแผนร่วมกันระหว่างกรมการ ศึกษาออกโรงเรียนและศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด เพื่อให้สามารถใช้จ่ายงบประมาณ ได้คล่องตัวทันต่อความต้องการและสามารถใช้งบประมาณได้ทันในแต่ละงวด

1.8.5 ควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานด้านข้อมูลของศูนย์การศึกษา ออกโรงเรียนจังหวัดให้มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับโลกของงานอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและทรัพยากรในท้องถิ่น โอกาสในการประกอบอาชีพและตลาดแรงงานภายในชุมชน และภายในพื้นที่ใกล้เคียง ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรได้มีการเตรียมการและดำเนินการปรับปรุงข้อมูลให้ ทันต่อเหตุการณ์อยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรได้มีการศึกษาถึงผลสำเร็จของ โครงการจากประชาชนผู้รับบริการว่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด เมื่อ โครงการดำเนินงานเป็นระยะเวลาพอสมควรทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาทดลองในเรื่องการพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนในแต่ละ ภาค เพื่อให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์และสามารถใช้เป็นแนวทางในการขยายโครงการต่อไปในอนาคต